

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN.

T A R T A L O M :

Tagtársainkhoz. *A szerkesztő.* — Egyesületi élet: Választmányi ülés. Meghívó közgyűlésre. Br. *Bánffy Ernő*, egyl. elnök. *Szentgyörgyi Lajos*, egyl. főtitkár. Meghívás közgyűlésre. *Voith Gergely*, ig. alelnök. *Páll Bogdán*, jegyző. — A méhészeti ipar egyik veszedelme. Dr. *Ribáry F. J.* — Mit tartsunk a Neiszer-kaptár és kezelésmódja felől? *Sötér Kálmán*. — A méhtenyésztés iránt érdeklődők figyelmébe. *Grand Miklós*, méhészeti felügyelő. — Nehány szó kaptárom védelmére. *Prónay Albert*. — A keretméret. *Zágoni József*. — „Nyilt levél.” *Z. m.* — A meggygyszesz készítmódja. Dr. *R. F. J.* — A méhesből. — Vegyesek. — A szerkesztő postája.

E folyóiratot az egylet rendes és körí tagjai a tagsági díjért kapják. Rendes tag évenként 2 frtot (4 korona), körí tag 1 frtot (2 korona) fizet.

KOLOZSVÁR, 1893.

AZ EGYLET TULAJDONA.

GÁMÁN J. ÖRÖK. KÖNYVNYOMDÁJA,

Méhészeti Közlöny.

Az Erdélyrészi Méhész-Egylet szaklapja.

1893.

Nyolezadik évfolyam.

SZERKESZTETTE:

BODOR LÁSZLÓ.

KOLOZSVÁRT.

NYOMATOTT GÁMÁN JÁNOS ÖRÖKÖSÉNÉL.

1893.

108067

TARTALOM.

I. Egyleti ügyek.

	Oldal
Tagtársainkhoz. <i>A szerkesztő</i>	1
Választn. ülés 2, 70, 126, 226,	281
Meghívó közgyűlésre. <i>Br. Bánffy E. és Szentgyörgyi L.</i> . . .	3
A kiállítási jutalmak kiosztása.	31
A méhészt-estélyről	34
Az 1893 aug. 1. megejtett méh.-egyleti sorsolás alkalmával kihuzott nyeremények	58
Az évi rendes közgyűlés	62
Pályázati hirdetés. <i>Turcsányi Gyula és Wieder József</i> . . .	73

II. Szakcikkek.

A méhészeti ipar egyik veszedelme. <i>Dr. Ribáry F. J.</i> . . .	5
Mit tartsunk a Neiszer-kaptár és kezelésmódja felől? <i>Sötér K.</i>	7
A méhtenyésztés iránt érdeklődők figyelmébe. <i>Grand Miklós</i>	17
Néhány szó kaptárom védelmére. <i>Prónay Albert</i>	19
A keret-méret. <i>Zágoni József</i>	21
»Nyílt levél«. <i>Z. m.</i>	23
A meggygyszesz készítmódja. <i>Dr. R. F. J.</i>	23
Méztermelésünk értékesítése. <i>Dr. Ribáry F. J.</i>	29
A kaptárról. <i>Pohánka Ödön</i>	34
A méhek beteleléséről. <i>Csiki János</i>	39, 109
A kaptárok harca. <i>Záborszky Gyula</i>	41

Észleleteim a méhesek téli fütéséről. <i>Prónay Albert</i>	41
Töltényi-féle kaptárok. <i>Töltényi Antal</i>	46
Öt milliméter. <i>Z. m.</i>	48
A viaszhamisításról. <i>Dr. Ribáry F. J.</i>	49, 242
A központi árucarnok. <i>Dr. Ribáry F. J.</i>	61
Milyen legyen a kaptár? <i>Pohánka Ödön</i>	74
Mit tartsunk a Neiszer-kaptár és kezelésmódja felől? <i>Neumannu Samu</i>	77, 96
Egy új rajfogó. <i>Zajzon Géza</i>	84
A milleniumi méhészeti kiállítás. <i>Dr. Ribáry F. J.</i>	93
A mézbor adómentessége	95
A méhméreg (hangyasav) feladata a méhészetben. <i>Dömötör L.</i>	105
Mikor nélkülözhetjük a Hanemann-rácsot? <i>Pohánka Ödön</i>	113
Egy gőzviaszolvasztó. <i>Prónay Albert</i>	113
Méhészeti apróságok. <i>Pinkert József</i>	116
Mi okozza a lépek sötét színét? <i>Abend András</i>	121
A rajzásról. <i>Csiki János</i>	127, 154
Az éhinségben szenvedő méhcsaládokról. És még valami. <i>Abend András</i>	135
Néhány szó a krajnai méhről. <i>Prónay Albert</i>	136
A magyar méhészet műszavai. <i>Budai József</i>	137
Mit tehet a tanító a méhészet terén? <i>Ágoston Béla</i>	145
Jó és rossz évek a méhészetben. <i>Hyliscus</i>	148
Felhívás az ország gazdaközönségéhez, erdőbirtokosaihoz és erdészeihez. <i>Gróf Bethlen András</i>	160
A mézbor	161
A méhtetűről	164
A méhetetésről. <i>Gebhardt Imre</i>	165
A milleniumi kiállítás. <i>Lászlófy Imre</i>	173
»Experientia docet«. <i>Sötér Kálmán</i>	176
A Neiszer-kaptár fiasító- s mézterei közötti elválasztó-deszka alkalmazásának vagy eltávolításának hatásáról. <i>Neumannu Samu</i>	189
Az erdélyi méh sajátosságai. <i>Budai József</i>	190
Apróságok. <i>Prónay Albert</i>	193
Indokolt-e a méhészeket képző intézetek felállítása? <i>Nagy Iván</i>	197
A méhflakokról. <i>Csiki János</i>	205, 232, 282

Tapasztalatok a rajzás körül. <i>Gergelyi Kálmán</i>	213
Bonus vir semper tiro. <i>Neumann Samu</i>	214
A kiállítás	228
Méhlegelő. <i>Nagy Iván</i> ✓	230
Dömötör László méhészeti kalauza. <i>Abend András</i>	243
Méhészeti terményeink értékesítése	251
A méhek életéből. A parthenogenesis kérdéséhez. <i>Csiki János</i>	253
A kis és nagy keretről. <i>Nagy Iván</i>	263
A gyümölcsészeti, kertészeti és méhészeti kiállítás	265
A kertészeti egyesület gyümölcsészeti szakosztályából	266
Creolin, mint legjobb gyógyszer a költéssenyv ellen. <i>Abend A.</i>	291
Méhészegyletünk kiállítása	297
Apróságok a méhek életéből. <i>Prónay Albert</i>	309
A gazdasági iskolák tanárai és a méhészet. <i>Záborszky Gyula.</i>	313
A méhek szüznemző képessége. <i>Sötér Kálmán.</i>	315
A szaporodási elmélet fejlődése. <i>Metzger Ede.</i>	332
Méhészeti levelek. <i>Pohánka Ödön.</i>	336

III. Vidék.

Meghívás közgyűlésre. <i>Voith Gergely és Páll Bogdán</i>	4
A szamosujvári kör közgyűlése. <i>Páll Bogdán</i>	50
A szamosujvári méh. kör estélyei. <i>Egy méhész</i>	54
Abend András előadása. <i>Bartok László</i>	170

IV. A méhészetet illető emlékeztető.

A méhesből.	24, 84, 115, 140, 168, 194, 218, 246, 268
A veszedelmesebb méh-ellenségekről. <i>Lászlófy Imre</i>	167

V. Csarnok.

Az anya-királyné. <i>Turcsányi Gyula</i>	85
Az estélyről. <i>Z. m.</i>	88
A méhészek életéből. <i>Turcsányi Gyula</i>	269

VI. Vegyes közlemények.

A »Méhészeti Közlöny« havonként egyszer jelenik meg . . .	24
Felhívás egyesületünk és lapunk érdekében	25, 141
A jutalmak a budapesti kiállításról. Hirdetési rovatunk . . .	25
A méhészteléyről. Méhészek mulatsága. A kaptárgyártás jövője. 7000 mükaptár	26
Hogyan »telel« Abend? Hogyan távolíthatjuk el legkönnyebben a keretekről a méheket. Eszik-e a fecskék a méhet? . . .	27
Egyesületünk közgyűlése	55
Grand Miklós Kolozsvárt. Legujabb alapító tagunk. Kisorsolt egyesületi részjegyek. Nemes célú adomány. Új méh- egylet. A mester arczképe	56
A rajfogásról. Művész répaczukorból. Viaszméz. Egész keret vagy fél keret?	57
Egy érdemes méhésztársunk elhalálozása. A könyvpiacsról. Jó kilenczes kaptárok. Hibaigazítás	58
A mézbor. Korbuly Zati. Az üveg hővezető képessége . . .	90
Az egerekért az egerekről. Méhész-babona. Kaptárok. Herrn Erdélyi Méh.-Egylet Kolozsvárt	91
A földmiv. minister engedélye. Grand Miklós betegsége. A méhészekről. A korondi méh.-kőr tisztikara. Méhészkör Kolozson. Értesítés a kaptár-megrendelőknél	118
A vidékről. Töltényi Antal kaptára	119
A mézár emelkedőben. Nincs méhész	120
Vámossy Mihály 25 éves jubileuma. Alakuló méhész-körök . . .	141
A korondi méhész-kör minta-méhese. A mézbor adómentes- sége. Kaptár-megrendelőknél. Ha nem tudjuk eladni a mézet. Abend András uti programja. Eladó 9-es és 6-os kaptárok	142
Grand Miklós kitüntetése. Br. Kemény Simon adománya. A maros-ludasi méhészkör tagjaihoz. Kedvezményes tűz- biztosítás. Kaptár-megrendelés	170
Gyakorlati előadás az egyleti méh. telepen. Kozocsa Tivadar és Kócsi-Mayer Gyula által szerkesztett »Méhészeti emlékkönyv«. Múlép-megrendelések. Pinkert füstölője . . .	171
A méhszurás, mint cholera elleni gyógyszer. Eladó kaptárok . . .	172

Sötér Kálmán munkája. Méhészeti felolvasás	195
Sötér Kálmán méhészkedésének eredménye. Szolnok-Doboka- megye gazd. egyesülete tíz éves működése	196
Az »Erdélyrészi Kertészeti Egyesület« határozata. Méhészeti kiállítás. Az Erdélyi Kert-Egyes. választm. ülése	219—220
Halálozás	221
A mézből készült szeszes italok megadóztatása. Se nem szánt, se nem vet, mégis arat	222
Jó hírek az idei méhészkedés eredményéről. Szép eredmény a méhészet terén. A mi kevesünk van, sietünk tudadni rajta. Dr. Körösi László előfizetési felhívása	223
Kiállításunk	247—248
A keretméret kérdéséhez	248
Necrolog: Grand Miklós.	249
A földmiv. minister képviselve az októberi kiállításon. A ki- állításról. Új méhészeti felügyelő	275
A méhészeti vándortanítók a kolozsvári kiállításon. »Se nem szánt, se nem vet« című hírünkhez. A kiállítási érmek. Méhészeti emlékkönyv. A méhészeti vándortanítók uti programmja	276
A hangyák ellen. Tüdővész gyógyítása mézzel. A rabló méhek ellen. Ki ne ismerné a »Schweitzer Alpenhonig« nevű jóságot	277
A viasz, mint rozsdatisztító szer. Védekezés a fák legvesze- delmesebb ellensége ellen. »Thanaton« rovar-irtó szer. Tagsági díjak nyugtázása	278—279
Ministeri kiküldöttek a kiállításon. Vidéki méhésztársak a ki- állításon. Társas vacsora. Az idéni méhésztársak. Az anyaméh megtermékenyítése kérdéséhez	310
Több anya egy családban. A méz apologiája. A méhek hü- déses betegsége	311
Arnica festvény méhszurás ellen. Új mézes üveg	312
Bizottsági ülés a raktári szövetkezet ügyében. Új alapító tag. Sötér a parthenogenesisről. Gerger Ede ajándéka egye- sületünknek. Új méhészkör. Mustár méz-mustból.	341
Tej a méhszurás ellen. Mennyi viaszt tartalmaz a lép? Uszó	

méhkasok a Niluson. Új mézelő növény. A méhek el- teleléséről. . . , . . . ,	342
Magyar földmivelők naptára. Örök naptár.	343

VII. Szerkesztő postája 28, 60, 91, 120, 143, 172, 279, 312.

VIII. Pénztárnoki nyugtázás tagdíjakról 2. és 5. szám bo-
ritékán és 344

Méhészeti Közlöny

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKKÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN.

A lap szellemi részét érdeklő közlemények a „Méhészeti Közlöny“ szerkesztőségéhez czimzendők:

Kolozsvár, Bástya-uteza, 9. szám.
Reclamatíók-, hirdetésekre vonatkozó megkeresések, valamint a pénzküldemények: **Gebhardt Döme** egyleti pénztárnokhoz intézendők Kolozsvárra.

Rendes tagok 2 frt (4 korona), körli tagok 1 frt (2 korona) tagsági díjért a „Méhészeti Közlöny“-t is kapják.
Hirdetés díja: garmond soronként 8 kr. (16 fillér). Egy egész oldal: 3 frt (6 korona). Fél oldal: 1 frt 50 kr. (3 korona).
Egyleti tagok, éves és féléves hirdetések 30% leengedésben részesülnek.

A kéziratokat nem adjuk vissza.

Tagtársainkhoz.

A *Méhészeti Közlöny* szerkesztője személyében történt változásról már értesültek olvasóink.

Szerkesztő-elődöm visszalépése bizonyára sajnosan érinti a méhészet barátait. Ügyünk egyik fáradhatatlan munkása, zászlósa tette pihenőre tollát, bár hisszük, csak ideiglenesen, reméljük, csak rövid időre.

Midőn a szerkesztésért a felelősség terhét ideiglenesen is magamra vállaltam: számítottam t. méhéztársaim támogatására, kik eddig is — köszönet érte — lelkesen támogatták közlönyünket.

Az önök közreműködésével — hiszem — sikerülni fog e szakközlönnyel továbbra is azon a színvonalon tartani, hol az igényeknek teljesebb megfelelhet.

Közlönyünk iránya jövőre is ugyanaz marad, melyet eddigi hét évi pályafutása alatt követett: a méhészeti ösmeretek terjesztése, úgy az elmélet, mint a gyakorlat terén. —

Kiválóképen a *gyakorlatra* fogunk súlyt fektetni s ezen a ténren a méhészet mellett a *méhészeti ipar* fejlesztésére is különös gondot fogunk fordítani, lehetőleg oda törekedve, hogy minél több, közvetlenül szerzett tapasztalati adattal könnyebbsük meg a gyakorlati irány követői előtt az utat. Azon leszünk, hogy méhésztársaink előtt nélkülözhetlenné tegyük közlönyünket és pedig azon a czímen, hogy ez a házi barát önöknek minden körülmények között jó tanácscsal fog szolgálni, tanítva a kezdőket, irányítva a már meglett vagy fejlődő méhészeket, úgy, hogy a különböző igények egyaránt ki legyenek elégítve; e mellett nem feledkezünk meg arról sem, a mi tanulságos, a mi szórakoztató.

Reméllem, hogy az önök támogatásában biztos alapot nyer egyesületünk és a szerkesztő törekvése és könnyebbülést a szerkesztéssel járó teher.

Kérem t. munkatársaink további szives közreműködését.

A szerkesztő.

Egyesületi élet.

Választmányi ülés.

Deczember 10-én tartott választmányi ülésünk főtárgya volt az 1893. évi költségvetés és a januáriusi közgyűlés tárgysorozatának megállapítása.

Az új előirányzat sem mutat kedvező arányt a szükséglet és fedezet között, minek oka abban van, hogy úgy a múlt, mint az előző évekről esedékes tagsági díjak nem folytak be az előirányzott összegben, míg másfelől a kiadási előirányzatban nem lehetett megtakarítást eszközölni; sőt a budapesti kiállítás előre nem látott újabb kiadással terhelte pénztárunkat. Az új előirányzatban a kiadásokat lehetőleg redukálta a választmány, mindenben a szigoru takarékoságot tartotta szem előtt s másfelől útastást adott jogügyi tanácsosának, hogy a *hátralekosok ellen az alapszabályok értelmében járjon el, s a köröket is számadástételre fogja szorítani.*

Az 1893. évi költségelőirányzatba is felvett a választmány

50 forintot (100 koronát) *méhészeti pályamunkák díjazására*, mely összeg az előző évre megállapított arányban fog kifizettetni a két legjobb munka szerzőjének. A tárgyalandó kérdések a közgyűlés után, annak megállapodásához képest tétetnek közzé annak idejében.

E választmánynak jelentette be *Turcsányi Gyula* szerkesztőtagtársunk ama megváltozhatatlan, elhatározott szándékát, hogy a szerkesztőségtől visszalépik.

Fájdalmasan válik meg a szerkesztőségtől, — mondá, — mert a mily fontosnak tartá e hivatást, ép oly kedvvel és odaadással élt annak. Csak egy ok lehetett, mi a toll letetésére bírja mindaddig, míg az egyesület bizalmával ajándékozza meg s ez a betegség. Szembaja kényszeríté, orvosa tanácsára ez elhatározásra. Megköszönve az egyesület bizalmát, a munkatársak támogatását: kérte a választmányt, hogy lemondását fogadja el. A választmány, bár tudva volt már Turcsányi visszalépése, megilletődéssel hallgatta végig a távozó szerkesztő emelkedett, érzelmes búcsuját, — mire elnöklő alelnök hangsúlyozta, hogy nem csak egyesületünk fájlalhatja a szerkesztő visszalépését, hanem annak minden egyes tagját, különösen a kiket hozzá közelebbi kapocs vonz, sajnosan érinti. Mert, habár csak — remélhetőleg — ideiglenesen, nem egy közönséges munkás kényszerült visszavonulni, hanem egyik zászlóvivőnk, ki páratlan kitartással, odaadással és lelkiösmeretességgel teljesíté fontos és nehéz kötelességét, másfelől fájdalmasan érint mindnyájunkat, hogy szervi baj befolyásolta a szerkesztő visszalépését. Vajha e baj csak mulékony és csak rövid ideig tartó volna, hogy mielőbb ismét fölvehesse azt a tollat, melylyel dicsőséget szerzett egyesületünknek s magának maradandó nevet.

Elnök indítványára jegyzőkönyvileg is kifejezte a választmány sajnálkozását a Turcsányi visszalépése miatt és köszönetét az egyesület érdekében kifejtett buzgó és sikeres működéséért.

Meghívó közgyűlésre.

Egyeletünk évi közgyűlését *1893 január 23-án — vasárnap — d. u. 3 órakor* tarja az erd. gazd. egyesület bel-közép-utcza 11. sz. alatti helyiségében (gr. Mikó-palota), miről egyesületünk helyt lakó és vidéki tagjait avval a tiszteletteljes kéréssel értesítjük, hogy a jelzett helyen és időben minél számosabban megjelenni sziveskedjenek.

A gyűlés rendje:

1. Elnöki megnyitó.
2. Az igazg. választmány évi jelentése, előadja Szentgyörgyi Lajos főtitkár.
3. Pénztárnoki jelentés az 1892-dik évi bevételekről és kiadásokról.
4. A pénztárvizsgáló bizottság jelentése az 1892-dik évi zárszámadásokról.
5. Az 1893. évi költségvetés megállapítása.
6. Tisztviselő és igazgató vál. tagsági helyek betöltése.
7. Indítványok.

Az »Erdélyrészi Méhész-Egylet« igazgató választmányának Kolozsvárt, 1892 december 10-én tartott üléséből.

Br. Bánffy Ernő,
egyl. elnök.

Szentgyörgyi Lajos,
egyl. főtitkár.

Meghívás közgyűlésre.

A „Szamosujvári Méhészkör“ évi rendes közgyűlését 1893. év január 8-án, délután 3 órakor tartja meg a városi tanácsteremben, miről körünk helybeli és vidéki tagjai azon tiszteletteljes kéréssel értesítettnek, hogy a mondott helyen és időben minél számosabban megjelenni sziveskedjenek.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés a lefolyt évről.
3. Pénztárvizsgáló bizottságnak az 1892. évi zárszámadásokra vonatkozó jelentése.
4. Az 1893. évi költségvetés megállapítása.
5. A választmány előterjesztése a mintaméhes fölépítése tárgyában.
6. Indítványok.

A »Szamosujvári Méhészkör« választmányának 1892-dik évi december 8-án tartott üléséből.

Voith Gergely,
ig. alelnök.

Páll Bogdán,
jegyző.

A méhészeti ipar egyik veszedelme.

A méhészeti ipar fejlődése nemcsak általában a polgárok adófizetési képessége fokozására van hivatva, hanem azt egyszersmind, *jövőben*, az államháztartásban kétségen kívül számottevő új adóalapnak tekinthetjük.

Azért hangsúlyozzuk kiválóan, hogy *jövőben*, sőt nem is épen a közel jövőben, mert fejlettsége mai stadiumában épen nem tekinthetjük még adóalapnak.

A kormány eddigi intézkedéseiben is bizonyos mérvben érvényre jutott ez a felfogás. Most azonban, az állami italmérési jövedékre vonatkozó 1888. XXXV. és 1890. évi XXXVI. t.-czikk módosításáról szóló 1892. évi XV. t.-czikk bizonyos rendelkezései, abban a felfogásban, minőben a pénzügyi közegek akarják több helyütt végrehajtani: méhészeti iparunk egyik igen fontos ága fejlődését a legnagyobb mérvben veszélyeztetik.

Említett törvény 2-ik §-a, valamint a törvény végrehajtására vonatkozó 51.015. sz. a. pénzügyministeri rendelet 1. és 3. §§. értelmében jövőre a mesterséges borok is megadóztatnak.

Kérdés támadt az iránt, ha vajjon a *mézbor*, mely ilyen minőségben lesz forgalomba hozva, továbbá a méhsör és a méz-czet készítésére szánt mézbor: a műborok osztályába sorolandó-e s mint ilyen a törvény értelmében fogyasztási adóilleték alá vonható-e?

Több helyütt s ezek között Kolozsvárt is, a fogyasztási-adó bérlőség oly értelmet adott a törvénynek s az avval kapcsolatos ministeri rendeletnek, hogy a mézbor fennebb említett *mindhárom neme, fogyasztási adó-illeték alá vonandó*, s ugyanazon árszabás szerint kívánják megadóztatni, mint a *műborokra nézve* van megállapítva.

E felfogás azonban sem a törvény rendelkezése, sem annak intentioival nem támogatható. A törvényben, valamint a végrehajtásra vonatkozó rendeletben cathgorice meg van határozva, hogy mit kell műbornak tekinteni. (Törv. 15. §. Jegyzet a. b. és a m. rendelet 1. 3. §.) A törvény meghatározása szerint műbornak tekintendő: *a)* borhoz hasonló oly termény, mely nem szőlőnedvből, hanem különféle anyagok: viz, szesz, glycerin, czukor, oenanth aether sat. vegyítésével állittatik elő; *b)* a bortartalmu termények, melyek a természetes bormustnak, vagy bornak mesterséges sza-

porítása útján, vagy szőlő törkölyből, vagy borseprőből, viznek, cukornak, glycerinnek és más, hasonló, oly anyag vegyítésével állítatik elő, melyek az előállított folyadéknek *bor ízet* kölcsönöznek.

A bérlőségek az a) jegyzet »s a többi«-jére támaszkodva indokolnak. A »s a többi« alatt értendő a méz is, az ők véleménye szerint. Ez a felfogás azonban határozottan téves. Mert a törvényes definitio súlypontja ott van, hogy a műbornak *bor íze* legyen. A mézzel készített italoknak méz íze van és a borral össze nem téveszthető, még ha a leggyakoroltabb kezek is gyártották. A méhsőr pedig épen feltűnően megkülönböztethető mindenféle természetes és bor gyanánt forgalomba hozott műbortól.

A törvényes árszabás szerint a műbor hectoliterenként I. oszt. községben 6 frt 35 kr., II. osztályuban 5 frt 69 kr.- és III. osztályuban 4 frt 35 krral adóztatandó meg. Ha tekintjük, hogy a közönséges mézbor és méhsőr hectoliterenként 12—16 forintnál magasabb árban aligha elárúsítható, ha tekintetbe vesszük, hogy a műborok után a fogyasztási adóilletéket is az előállítónak kell fizetnie s hogy a rendes ár mellett a termelő hectoliterenként aligha számíthat nagyobb haszonra, mint 3—4 frt: világos, hogy ily magas árszabás mellett a termelő csak kárával gyárthatná jövőre a mézbort s így, a törvény oly értelmezése mellett, a mint a bérlőségek és némely pénzügyi közegek értelmezik, fel kellene hagyni a mézbor előállításával s ez egészséges italnak a forgalomból leszorításával, nagyobb tért engedni a tömörebb szeszes italoknak és az egészségre ártalmas műboroknak.

Még helytelenebb és a méhészek részéről még alaposabb méltatlankodásra ad okot a törvény olyképp való értelmezése, hogy az eczetgyártás céljából készített mézbor is a műborokra megállapított árszabás szerint adóztatandó meg. A törvény értelmében a bor, mint élvezeti cikk jön adózás alá. Kell-e magyaráznunk, hogy az *eczet nem élvezeti cikk?* és habár a vegyi átalakulás, az eczeterjedés, a mézborban megy végbe, az, az eczeterjedés megtörténte előtt sem tekintendő *élvezeti cikknek*.

De előállítunk mézbort abból a célból is, hogy az, az erjedés után, mint *méz-szesz* értékesíttessék. A szeszadó törvény értelmében a szeszégetés mint ilyen külön adózás alá esik. A bor

külön megadóztatása esetén kétszeresen volna megterhelve a termelő, a mi sem törvényes, sem méltányos.

Van e törvénynek egy méltányos intézkedése. Az, hogy a gyümölcsborokat negyedrendű árszabással terhelte. Míg a szőlőbor és mübor legmagasabb árszabása 6 frt 35 kr., addig a gyümölcsbor 1 frt 80 krral van megadóztatva. A mézbor, minőség és e szerint forgalomképesség tekintetében, nem áll azon a színvonalon, a hol a gyümölcsbor. Méltányos volna tehát, hogy ha már a gyártás eme neme ki nem kerülheti az adót: a gyümölcsborra megállapított árszabály szerint adóztassék meg.

Egyesületünkhöz méhésztársainktól több felőlről érkezett panasz e tárgyban, melyet egyesületünk is magáévá tett s választmányunk határozatából feliratot intézett a pénzügyminiszteriumhoz, kérvén, hogy a mézbort vagy egyáltalában mentesítse az adózás alól, vagy oly árszabást állapítson meg, mely mellett eme kezdetleges méhészeti ipar fejlődése ne gátoltassék.

Reméljük, hogy a minister indokolt kérésünkre, a fennebb kiemelt érdekek szem előtt tartásával, méltányosan fog intézkedni ebben a kérdésben.

Dr. Ribáry F. J.

Mit tartunk a Neiszer-kaptár és kezelésmódja felől?

„Calculo contra dicit experientia.“

Midőn a Neiszer-kaptár és kezelésmódjára nézve észrevételeimet nyilvánosságra hoztam: el voltam határozva, hogy a netaláni felszólalásokra nem fogok válaszolni. Minthogy azonban *Neumann* úr a »M. K.« múlt évi 12—16. számaiban megjelent cikkében kalkulusokra hivatkozik és e mellett oly határozott hangon beszél, mintha legalább is Pythagoras tételével demonstrálna: rá szolgált, hogy feleljek neki, mert ha már maguk a kalkulusok is sokakat félrevezethetnek, a mennyiben vannak emberek, a kik annyira respektálják azokat, hogy minden kalkulus előtt meghajolnak; az a határozott hang, a melyen »quasi ex cathedra« beszél, megteveszthet olyanokat is, a kik a kalkulusokat kevésbé respektálják.

Ám, hisz én is — épen úgy, mint a cikkirő — többre becslöm a szép szónál a számítást. De megkivánom, hogy annak alapja legyen; cikkirőnek is így kellett volna tennie; meg kellett volna

gyakorlati úton vizsgálnia: mennyiben válnak be azok a számítások, — s ha beváltak, ám hivatkozzék rájuk és beszéljen határozottan; problematikus dolgokról azonban jobb halkán beszélni.

Persze, ha Neumann-nak a »M. L.«-ban a Gerstung-féle teoriáról hozott cikkére valaki válaszol és felvilágosítja őt, hogy ez a kalkulus csak papiroson áll, de a méhek nem respektálják azt,* sokat engedett volna ő is a határozott hangból; minthogy azonban senki sem válaszolt neki, azt hiszi, hogy az csakugyan Pythagoras tétel, a mely előtt mindenkinek, a méheknek is meg kell hajolni.

Egy okkal több, hogy válaszoljak.

Ne gondolja azonban senki, hogy a Gerstung-féle számítás megdöntésére valami hosszadalmas és az olvasót kifárasztó számításokkal fogok előállni, elegendő lesz a tapasztalásra hivatkoznom, hogy mindenki belássa annak alaptalanságát.

Felhivok mindenkit, a ki méheket tenyészt és meg is szokta azokat figyelni: nyilatkozzék e lapban, tapasztalta-e, hogy a méhek — ide nem értve természetesen a kora tavaszi időt, míg szorosabban vannak összehuzódva — respektálják azt a méreteire nézve pontosan meghatározható „tojásdad költőfészket“, a melyben a Gerstung-Neumann-féle számítások szerint meg van nekik engedve a fiasítás, -- vagyis: igaz-e az, hogy a méhek soha tul nem terjednek fiasításukkal bizonyos tojásdad alaku területen, a melynek nagyságát papiroson csálhatatlanul ki lehet számítani? Az én tapasztalásaim, a melyeket pedig nem egy éven át és nem 10—20 kaptárnál szereztem, arról tanuskodnak, hogy a mint az idő melegebbre tordultával megbontják a méhek a teelő fürtöt és elfoglalják az egész kaptárt: tetejétől aljáig, még a legelső és leghátulsó lépeken is — ha csak a méhek által el vannak lepve — lehet fiasítás és ha a többség bizonyítani fogja ezt,** akkor a Gerstung-Neumann-féle teoriát csakugyan nem respektálják a magyar méhek, következőleg minden erre állapított számítások illuzoriusak, — kár volt velök fáradni.

De nem respektálják azt a német méhek sem; mert ha respek-

* Dzierzon azonban nyilatkozott a Bztg.-ban a Gerstung-féle teoriáról, — kár volt cikkírónak ezt figyelembe nem venni.

** Felkérek mindenkit, a ki ezt tapasztalta, hogy a „M. K.“-ben ez iránt nyilatkozzék.

tálnák, ugyan mekkorának kellene lennie a kaptárnak, hogy abban az anya naponta 3000 et meghaladó petét letehessen, — és mekkorának kellett lennie a kaptárnak, a melyben Dzierzon 7000-nél több fias sejtet talált? * legyen szives Neumann úr ezt kiszámítani és aztán nézzen utánna Dzierzon munkáiban, hogy mekkora volt valóban.

A Gerstung-Neumannféle theoria szerint ahhoz, hogy 35—50 ezer főre szaporodhassék a méhcsalád, 150—200 liter!!! ürméretű kaptárak szükségesek. ** Hiszi ezt Neumann úr? Ha hiszi, legyen szerencsém és mutatok neki 60—65 liter kiterjedésű kaptárakban 50.000-et is meghaladó munkásokkal rendelkező családot és kész vagyok rá esküt tenni, hogy nem mesterségesen szaporítottak fel, hanem mind ugyanattól és anyától és ugyanabban a kaptárban természetes úton keletkeztek; sőt biztosítom őt, hogy láthat 50, 60.000 főből álló családokat a jóval kisebb országos méretű kaptárakban is.

Lássá Neumann úr, hová vezetnek a számítások, ha a gyakorlat próbakövének meg nem vizsgáljuk azokat.

Ugyan e szerint a famosus theoria szerint jobban szaporodnak a méhek a 10 drb 26 centimeter magas keretekkel berendezett Neiszer-féle kaptárakban, mint az enyémekekben, a melyekben két sorban 18 drb 24 centimeter magas keret van, mert a méhek szivesebben terjeszkednek a fiasítással vízszintesen, mint lefelé, ha közben keretléczek vannak.

Ennek is ellene mondanak az én tapasztalásaim, a melyek arról tanuskodnak, hogy rendszerint hamarább van fiasítás az alsó osztályban, mintsem a felsőben a 7—8-ik lépen, — és bizonyára tapasztalták ezt mások is.

Leginkább szeretném azonban tudni, mit szól ehhez maga Neiszer, a ki — ha azt akarja, hogy a méhek jobban szaporodván, rajozzanak, kihuzza a választó deszkát és összeköttetésbe hozza a két keretsort; hisz ha a Gerstung-Neumannféle theoria áll, akkor ő így céljával ellenkező útra lépne, mert még kevésbé szaporodnának a méhek.

Neumann úr azt hiszi, hogy ha én a rekesztő deszka közbe-

* L. Bztg. 1853. évf. 10—11. sz. 78—79. lap.

** Neumann. M. K. 1892. évf. 14. sz. 191. lap.

tételével korlátozom a fészket, sok kellemetlenséget, bajt okozok a méheknek, különösen pedig annyira megcsökken a szaporodás, hogy a család egészen elgyengül.

Biztosíthatom őt, hogy mindezekről szó sincs, mert egy az, hogy én csak akkor szoktam ezt tenni, ha a család már annyira szaporodott, hogy a hátsó lépeket is ellepi, — a második pedig: mert módomban áll a fiasítást annyira korlátozni vagy terjeszkedni engedni, a mennyire a viszonyok kívánják; hogy pedig 6—7 lépre szorítva a fészket, a méhek legyengülnének, azt megczáfolják a szalmakaptárak, a melyekben ritkán van több 6, legfőlebb 7 rövidebb lépnél és mégis, köztudomásulag, ezekben szaporodnak légyjobban a méhek.

Lám, mennyire nem igazolja a gyakorlat a leggyönyörűbb kombinációkat!

Végre is pedig: ha a Gerstungféle theoria állana, úgy fel volna találva a módja, hogyan lehet az anyát legkönnyebben és legbiztosabban kirekeszteni a mézkamrából; csak a famosus »tojásdad költőfészek« kiszámítható területén kívül kellene azt elhelyezni és soha sem menne át bele az anya; az igen magas kaptárakban tehát, különösen ha szűkek, fönt és alul soha sem volna fiasítás, — az oldalaslag alkalmazott mézkamrába pedig ne adj' isten, hogy átmenne az anya.

Már pedig az igen magas és szűk kaptárakban leginkább szaporodnak a méhek, néha tetőtől fenéig tele vannak fiasítással és azért ily kaptárak adják a legkevesebb mézet, azt pedig mindnyájan tudjuk, sőt Neiszer szerint is az ő kezelési módját épen azok a tapasztalások szülték meg, hogy az anyát sem a fönt, sem az oldalaslag alkalmazott mézkamrákba átmeneteltől lehetetlen, — legalább igen nehéz visszatartani.

Ezzel végeztem a Gerstung-Neumannféle számításokkal és minden belőlök levont következtetésekkel, a melyek persze nagy részben akkor sem volnának feltétlenül helyesek, ha maga a számítás alapos volna. Vannak azonban a cikkben állítások, a melyekkel szintén érdemes foglalkozni; — okuljanak belőle mások, Neumann úr pedig lássa, hogy kombinációkkal nem lehet bizonyítani, mert hisz az egész cikk csak kombináció, legalább a cikkiró egy

szóval sem mondja, hogy az előadottakat tapasztalta volna, nem is mondhatná, mert a tapasztalások ellene tanuskodnak.

Hogy az anyákat időről időre meg kell újítani: az rég elcsépelt szalma; de nem évenként, mint azt Neiszer teszi, — ha ugyan teszi — és Neumann tanácsolja, mert a tapasztalás tanúsága szerint vannak anyák, a melyek jobban szaporítanak második évükben, mint a fiatalok, ezeket pedig kár volna elpusztítani csak azért, hogy fiatal, de talán kevésbé szopora anyát kapjon a család; — az anyákat meg kell újítani, ha rosszul szaporítanak, fiasításuk hézagossá, még ha egy pár hónaposak volnának is, — különben pedig maradhatnak harmadik évükig. De ha évenként megújítanánk is azokat: jobb külön anyanevelést űzni, semmint minden családot évről-évre csak azért megosztani, hogy fiatal anyát neveljen magának; mert vannak oly rossz évek is — és ezeket előre nem tudhatjuk — hogy a rajzott vagy megosztott családok általában nem bírják téli szükségleteiket begyűjteni; a hol pedig mindig gyenge a legelő, ott balgaság volna ilyesmit tenni, — a Neiszerféle kezelésmódnak helyességét tehát épen nem lehet ezzel bizonyítani.

Különben úgy vagyunk a Neiszerféle kezelésmóddal, mint a tohu va bohu-val, minél jobban meg akarják magyarázni, annál kevésbé értjük. Látszik, hogy az egész kezelésmód még mindig a kísérletezés stadiumában van és még apostolai sem tudják, így vagy úgy volna jobb valamit tenni.

Neumann szerint oly kereteket szokott Neiszer az alsó osztályba tenni, a melyek kevés mézet, hanem jobbadán fiasítást tartalmaznak; míg maga Neiszer világosan azt mondja, hogy a leakasztani szándékolt kereteket a felső osztályból, hátulról szedi, különös tekintettel a mézes lépekre és azokra, a melyek heresejtekből állanak, — és ez meggyőződésem szerint helyesebb is, mert eltekintve attól, hogy hátul — a honnét Neiszer a kereteket szedi — ritkán van munkás fiasítás és míg a méhek meg nem erősödtek, egyáltalán nincs is: jobb a mézes lépeket lerakni, a melyekbe úgy sem fiasíthatna az anya, — és a heresejteket, a melyekben úgy is csak herék szaporodhatnának — mint a munkás fiasítást, a minek a fészekben a helye; az pedig nagyon meggondolandó dolog, tanácsos-e a fészket gyakrabban megbolygatni s a friss keretek lerakásával megszagatni? — hisz Neumann nálam már azt is kifo

gásolta, hogy ablakot tesztek közbe, — hogyan tarthatja tehát helyesnek azt, hogy a friss keretek az elkülönített alsó és hűvösebb osztályba lerakassanak? sőt biztosítom Neumann, hogy ha az alsó osztályba fias kereteket aggat, annál hamarabb lemegy oda az anya is. A herelépeket már csak azért is le kellene rakni, hogy szaporodásuk korlátozva legyen.

Ha pedig fias lépeket rakunk le, minthogy a felső osztályban levőket petéikkel tölti be az anya: hová fognak gyűjteni a méhcek? mert a leaggatott fiasítás nem kél ki 24 óra alatt, hanem úgy maradhat 8—9 napig, és például az akác el is virithat, mikorra a sejtek kiürülnek, — mi haszna volt itt a fiasítás lerakásának?

Végre pedig hová lesz a Neiszerféle kezelésmód, ha a fias lépeket lerakjuk? hisz ennek egyik alaptétele épen az, hogy a fiasításnak jobb helye van fönt, mint alól. Mit szólnak az orthodox Neiszeristák ehhez a schizmához?

Hogy a többes kaptárak bizonyos tekintetben jók, az tagadhatatlan, — de igaz az is, hogy bizonyos tekintetekben nem jók; a kaptáraknak ezeket a tulajdonságaikat azonban csak huzamosabb használat útján lehet kiismerni: majd ha cikkíró 10 évig használta a többes kaptárakat, fog tudni beszélni rossz tulajdonságaikról is, — én már tudnék, de nem akarom a cikket hosszúra nyújtani.

Dzierzon csak a népes családok megosztását ajánlja, — tessék tehát rá így hivatkozni; de hát hol vannak azok a népes Neiszerkaptárak? — mert bármennyire megdöbönt rajta Neumann: tény az, hogy Neiszer simplicite és explicite is beismerte, hogy kaptárakban soha túl nem szaporodnak a méhek, vagyis soha sem jutnak oly helyzetbe, hogy megosztásuk szükséges volna; tessék csak az általam hivatkozott helyen utána nézni.

De ha be sem ismerte volna, bizonyosnak tarthatnánk ezt már abból is, hogy ősszel a szomszédos kaptárakat kár nélkül egyesíteni lehet. Ám próbálja meg csak cikkíró és egyesítsen ősszel két népes kaptárt, majd meglátja, hogy mi lesz az egyesített kaptárból tavaszra. Persze, ezt nem lehet az íróasztalnál papiroson kikalkulálni.

Ha pedig a Neiszerkaptárak csakugyan nem népesek, úgy azoknak megosztása Dzierzon szerint is káros, b. Berlepsch szerint pedig megengedhetetlen.

Hogy a műrajok »már az alatt, míg anyjok a bölcsőben fejlődik, hozzá fognak az építéshez és csupa munkás sejtekből álló lépeket készítenek«, azt Neumann aligha tapasztalta, mert míg az anya bölcsőjét el nem hagyja, a műraj keveset, és ha igen, többnyire heresejtekben építkeznek.

Ha pedig Neumann méhei csakugyan már az alatt is csupán munkás sejteket építenek: úgy azok valami különös természettel bírnak s hajlandó volnék belőlük tenyésztésre jó pénzért néhány családot venni, de a jótállást kikötöm s az eredményt közzé tesszük a M. Közl. ben.

Népesebb családok, bő mézelés alkalmával, *talán* még sem azért hajlandók heresejtek építésére, mert ezekhez kevesebb anyag, idő és fáradság kell, — hanem, mert lehetségesnek tartják a rajzást és erre készülnek.

Bizonyos ez abból, hogy bármi népesek legyenek is a családok, ha a rajzás kilátásban nincsen, nevezetesen, ha anyjuk abban az évben termékenyült, vagy az idő őszre jár: nem szoktak here-lépeket építeni, — ezt tapasztalhatta mindenki, a ki néhány évig foglalkozott a méhekkal és meg is szokta őket figyelni.

Hogy mennyi mézet pergetnek Neiszer és követői, ez attól függ, minő valahol a legelő és milyen az esztendő, — a Neiszerféle kaptárak ebben egészen ártatlanok; a hol sok a méz, cylinderkalapokban is sikeresen lehet méhészkedni.

Az sem irányadó, hogy én 1889-ben június 18-ig csak 13 kl. mézet kaptam átlag minden kaptártól; egy részt, mert a 81 kaptárból 21-et rajzásra kezeltem s ezek kevés mézet adtak, másrészt pedig, mert ennyi család között mindig találkoznak olyanok is, a melyek vagy anyát váltván, vagy más oknál fogva meggyengülvén, igen keveset gyűjtenek, a mi az átlagot igen megapasztja; 9 családnál — a mennyit Neiszer 1891-ben kezelte — persze más lehet az átlag, a ki ezt tekintetbe nem akarja venni, a részrehajlás gyanuja alá esik.

A fő oka azonban ennek az, hogy nálunk igen silány a legelő, beletelik 5—8 napba és többbe is, a míg a méhek a mézkamrába akasztott 11—13 vagy 15 keretet megtöltik s ha átlag 15 kilót ad egy kaptár, az ritka szerencse.

Ha azonban Neiszer módjára kezelném a méheket, adnának

jó években 5—6 kiló mézet, rossz években semmit; ha pedig 2—3 ilyen év következne egymásra, oda jutnék, a hova jutottak azok, a kik vidékünkön a Neiszerféle kezelésmódot megpróbálván, keservesen panaszkodnak.

Czikkiró azt mondja, hogy nálam, a fészekben sok lehet a méz, de kevés a méh, mely tele hordja az üres lépeket, — tréfásan kérdezvén, hogy »vagy talán eltérnek a méhek az én szabályellenes méretű kaptárimban a természetükből kifolyó fészekrakási szokásaiktól?« Ily tréfás kérdéseket én is intézhetnék hozzá, pl. azt: lehetségesnek tartja-e, hogy kevés méh sok mézet birjon összehordani? de intézhetnék fogasakat is, például: hogy ha az én kaptárim szabályellenes méretűek, milyen a kaptáraknak szabályos mérete? vagy: lehetségesnek tartja-e, hogy egy bizonyos méret minden vidék és kezelésmód igényeinek legjobban megfeleljen? — Arra pedig, hogy a méhészek elismerését és köszönetét érdemlő dolog lenne, ha e tekintetben elfogulatlan, alapos megfigyeléseket tennék és az eredményt megismertetném, — azt mondom, hogy: szívesen.

Hivatkozhatnék ugyan tanukra is, a kik méhészetemet látták — nem akarom mondani, megbámulták — de nem teszem; magam sem akarok saját méhészetem felett bírálatot mondani, mert gyanúsíthatnának, — hanem teszek egy propositiót, a melyet, ha Neumann úr oly bizonyos benne, hogy az én méheim gyengék: elfogadhat, sőt quasi erkölcsi kötelessége is elfogadni, mert fel kell tennünk, hogy a ki mit ir, arról szavatol is.

Bizzuk meg az Erdélyrészi Méhész-Egyletet, hogy válasszon egy 3 tagu bizottságot; ez a bizottság vizsgálja meg Neumann úr méhészetét és az enyémet márczius 15-én, a kitelelés után, június 15-én, midőn a méhek javában gyűjtenek és szeptember 15-én, a betelelés alkalmával, tekintettel különösen arra, hogy mily erőben vannak a méhek, milyenek az építmények és általában mily karban van a méhészet, figyelembe véve a helyi viszonyokat és különösen a legelőt.

A tapasztalandókat foglalja a bizottság jegyzőkönyvbe és tegye azt közzé a »Méhészeti Közlöny«-ben, kimondván azt is, hogy melyikünknek méhészete van rosszabb karban s ez fizesse a bizottság költségeit.

Várom Neumann úr válaszát s ha propositionat elfogadja: mind a ketten kiállítunk közjegyző előtt erre nézve egy nyilatkozatot s beküldjük az Erdélyrészi Méhész-Egyletnek, hogy a további teendők iránt intézkedjék.

Nekem ugyan csak 83 kaptáram telel, ezek közül is 6 el van adva s tavaszra elviszik; 1—2 talán meg is anyátlanodik vagy más bajban vész el, de ha Neumann úrnak nagyobb méhészete volna is, se baj, fel lehet a kettő között az arányt találni, — persze nem a Gerstungféle képlet alapján.

A régi dolgokra nézve meg kell jegyeznem, hogy Dzierzon csak a parasztkasok és tuskó-kaptárak czélszerűbbé tételére — a hol a mézkamrát máskép berendezni nem lehet — ajánlotta, hogy annak alól nyissunk helyet, mert jobb itt, mint sehol; de eszében sem volt, hogy a nevéről nevezett kaptárakban ajánlja, sőt mint tudjuk, hátróztatottan elítélte azt.

Tudom azt is, hogy az én módom sem egészen új, és hogy Németországban már 40 év előtt hasonló módon szokták kizárni az anyát a *fekvő kaptárakból*, — de a három keretsoros álló kaptárakban — legalább hazánkban — én alkalmaztam először; hanem cikkiró roszul tudja, hogy azt a közmondást: »semmi sem új a földön«, a németek találták ki, mert a németek ugyan sok okosat mondtak, — persze, állítottak föl sok Gerstung-theoriát is — hanem ezt a közmondást az arab tudós: Ben-Akibának tulajdonítják.

A rajzás megakadályozásának csak egy biztos módja van: az alakított királyi bölcsök kimetélése, különösen ha e mellett elszedjük a mézet, és meggyengítjük a méheket is; ha a kaptár népes és anyabölcsök vannak benne, egyszersmind pedig a legelő is jó: feltehetjük rá magát az Eifel-tornyot, mégis rajzani fognak a méhek, — ha csak a bölcöket ki nem metéljük.

Különben a Cowan-félékhez hasonló kaptárakat, a melyeket azonban tetszés szerint fekvő kaptárakká is alakíthatok, én már vagy 14 év óta használok s Valló méhészeti tanár úrnak, a ki azokat nálam látta, igen meg is tetszettek.

Czikkiró — úgy látszik — a kiszedett mézes keretekről nyomban lesöpri a méheket, — így tesznek a kezdők csaknem mindnyájan; — én azonban máskép járok el. A kiszedett kereteket ládára rakom, kitöltöm a mézkamrát üres lépekkel és csak azután fogok

a méhek lesöpítéséhez; így soha sincsenek útamban a méhek és megtöltvén gyomraikat mézzel, türelmesebbek is. Tessék ezt megpróbálni és nem lesz szüksége Neiszer-kaptárakra ebből a tekintetből sem.

A legkülönösebb azonban, hogy Neumann még mindig azt hiszi, hogy a méhek ismételve magukhoz veszik a gyűjtött nektárt és kiválasztván belőle a víz részeket, mint többé-kevésbé kész mézet teszik vissza a sejtekbe. Ezt én is olvastam sok régi méhészkönyvben, de mióta tapasztaltam, hogy ha a friss nektárral megtöltött kereteket kiszedjük és meleg helyre rakjuk: a méhek további közreműködése nélkül is mézzé válik a nektár, annál kevésbé hiszem, mert sehogy sem tudom magamnak megmagyarázni, hogyan és mikor kellene a víz kiválasztásnak történnie, — ha csak Neumann úr nem sziveskedik azt érthetővé tenni.

Talán talált a méhgyomorban oly szerveket, a melyek kiválaszthatják a vizet? mert azt valószínűnek sem tarthatom, hogy a fajsúlyára nézve könnyebb víz dialyzis útján szűrődjék ki a méhek sűrűbb nedvei közé.

És aztán miféle méhek foglalkoznak a víz kiválasztásával? a fiatalok? nem lehet, mert ezek viaszt termelnek és a fiasítást táplálják s a mi mézet magukhoz vesznek, többé le nem teszik a sejtekbe. Az öregek? lehetetlen, mert ezek gyűjtenek és üres gyomorral röpülnek ki; vagy talán éjjel végzik e munkát? szó sem lehet róla, mert az idősebb méhek gyomrában éjjel csak annyi méz van, a mennyi táplálkozásukra szükséges és üres a kaptár előtt kint fekvő méhek gyomra is, — azért oly ingerlékenyek — tehát az sem képzelhető, hogy ezek, vagy általában akkor választanak ki a vizet, ha esik, és nem dolgozhatnak, — mert mi történnék a begyűjtött friss nektárral azokban a kaptárakban, a melyekből nem feküsznek ki a méhek és mi történnék általában, ha nem esik és a méhek nyakra-főre gyűjtenek?

»A méh és világa«-ban részletesen meg van írva, hogyan lesz a nektár mézzé; itt pedig legyen elegendő csak annyit mondanom, hogy a méhek nyálának katalitikus hatása mellett legfontosabb szerepet játszik ennél a meleg, a mi nem csak a folyamatban levő vegyi processzusokat segíti elő, hanem a felesleges vizet is elpárologtatja. A víz azonban nem ott párolog el leghamarább,

a hol a levegő kevésbé van párákkal telítve, — mint a cikkiró képzelet — hanem ott, a hol melegebb az és párák alakjában több vizet képes felvenni. — Ha a dolog úgy volna, a mint Neuwann mondja, úgy télen mindennek hamarább kellene száradnia, mert ekkor kevesebb párát tartalmaz a levegő, holott a paraszt asszonyok is tudják, hogy nyáron hamarább szárad a kitergetett nedves ruha, daczára annak, hogy ilyenkor kétszer-háromszor és többször annyi párát tartalmaz a levegő, mint télen, — miért? azért, mert a levegő melegebb és több párát képes felvenni.

Ajánlom Gay Lussac, Vervier és Pettenhoffer műveit s a mit erről Dr. Krasicki, Dr. Hensen, Kwiatkowski, Buttlerow és Stachelhausen irtak a Bztgban.

Tehát csak mégis jobb helye van a méznek oda fönt, mintsem az alsó részekben.

A többi apróbb tévedésekre nem reflektálok, mert a mire én főszólyt helyeztem :

1. hogy a Neiszer-kaptárakkal több dolog van ;
2. hogy nem kaphatunk belőlük tiszta mézet ;
3. hogy télire sokszor nincs bennük elegendő pecsételt méz ;
4. hogy kezdőknek nem valók,
5. hogy csak ott használhatók eredménynyel, a hol jó, különösen pedig őszi legelő van, —

Neumann úr nem csak meg nem czáfolta, hanem hallgatólag be is ismerte.

Oly hibák, a melyek magukban, sőt egyenként véve is elég fontosak arra, hogy a Neiszer-kaptárakat és kezelésmódot mellőzzük ; hanem azért a kinek úgy tetszik, csak maradjon mellettük, nekem semmi érdekemben nem áll, hogy a Neiszer-kaptár és kezelésmódról valakit, lebeszélve, magamnak proselytákat szerezzek, kaptárainmal nem üzök kereskedést, mint Neiszer az övével, — és végre is volenti non fit injuria.

Sötér Kálmán.

A méhtenyésztés iránt érdeklődők figyelmébe.

A nagyméltóságú földmivelésügyi m. kir. minister úr, hazánk szépen fejlődő méhészeti ügyét előmozdítandó, ismételten alkalmat kíván nyújtani a méhészet gyakorlására azoknak, a kik különben

arra a szükséges beruházásokat alig, vagy éppen nem tudnák megtenni. —

E végből Ő Nagyméltósága elhatározta, hogy ezen évben ismét 57 méhes berendezésére 6900 frtot tesz folyóvá.

É méhesekért kizárólag szegényebb sorsu lelkészek, tanítók, erdő- és gátőrök folyamodhatnak. A folyamodványok a nagyméltóságu földművelésügyi m. kir. Ministeriumhoz intézendők, megjegyezvén, hogy a lelkészek közvetlenül hozzám, a tanítók királyi tanfelügyelőik, az erdőőrök erdőgondnokságaik, a gátőrök pedig szakaszmérnökségeik útján és ajánlásával küldjék hozzám folyamodványaikat.

A folyamodványok beküldésének határidejéül 1893. évi január hó 15. napja tűzvetvén ki: e határidőn túl beérkező folyamodványok tekintetbe nem vétetnek.

A 6000 frt alapból egy-egy méhesre 102 frt 05 kr. esik. Ez összegnek csak egyik része lesz készpénzben kiszolgáltatva, de oly kötelezettséggel, hogy abból ki-ki a méhes-házat felépíteni és ha méh-családjai nem volnának, méhcsaládokat is beszerezni tartozik.

Az összegből általam beszereztetni és kinek-kinek megküldetni fog:

1. tiz drb kaptár à 2 frt, együtt	20 frt,
2. egy drb mézpergető	13 frt.
3. a szükséges méhészeti eszközök, melyeknek
beszerzési ára körül-belől	9 frt.

Ez összegekhez hozzáadtnak még a szállítási költségek, a melyeknek leszámítása után fogja ki-ki a készpénzt a fentemlített célra kézhez venni.

Azok folyamodványai, kik nem a méhest és felszerelvényeit kérik, hanem a készpénzt, nem fognak figyelembe vétetni. — Az államkölcsön-segélyről azok, a kiknek részére azt a nagyméltóságu földművelésügyi Ministerium engedélyezni fogja, kötelező nyilatkozatot állítanak ki, mely kötelező nyilatkozat megfelelő fokozati bélyeggel is ellátandó lesz.

A visszafizetés 1896. év október 31-től kezdve 8 év alatt, vagyis 1896, 1897, 1898, 1899, 1900, 1901, 1902. és 1903. években, mindenkor október 31-én csedékessé váló 12 frt 76 krt tevő

egyenlő részletekben történik, minden kamat nélkül, pontosan és a részletfizetési kedvezmény különbeni elvesztésének terhe mellett. — A kölcsön visszafizetési módozata tekintetében egyébiránt, a kölcsönben részesülők külön útasítást nyernek.

A kötelező nyilatkozatot aláírja a kölcsönben részesülő és ha nő, a neje is. Szükségszerűen továbbá, hogy a kötelező nyilatkozatot a községi előljáróság két tagja (jegyző és bíró) mint tanu aláírja és azt a község pecsétjével is megerősítse. — A méhtenyésztésben való nem tökéletes járatosság ne szolgáljon akadályul a folyamodásnál, mert intézkedve van, hogy a kerületi méhészeti vándortanító a kölcsönben részesülteket a méhészet elméleti és gyakorlati ismereteibe bevezesse. — Régtől fogva hangoztatom már azt, hogy a méhtenyésztés üzése a tanítónak második kenyere. Szép és méltó foglalkozás az, mely őt hivatásában nem gátolja s a mellett, hogy nemesen foglalkoztatja, nem megvetendő jövedelmet is nyújt neki.

Ama számos példa után, melyet e tekintetben az élet léptenyomon elénk tár: fölöslegesnek tartom hazánk ügybuzgó tanító karát lelkesíteni és biztatni a méhészet üzésére. Használják fel az alkalmat, lendítsenek a maguk ügyén, mert a közmondás szerint: »Segíts magadon, az Isten is megsegít.«

Buziás (Temesmegye), 1892. december 25.

Grand Miklós,
méhészeti felügyelő.

Néhány szó kaptárom védelmére.

A »Méhészeti Közlöny« 6-ik számában megjelent Prohászka úr cikkére kénytelen vagyok kaptárom érdekében néhány észrevételt közölni. Előrebocsátom, hogy a kaptárom alakításánál valóban a Neiszer-kaptárból indultam ki; továbbá, hogy arról semmiféle méhész, sem losonczyi, sem más vidéki, alapos ítéletet nem mondhat jelenleg, minthogy azt, rajtam kívül (feltalálóján) senki még meg nem próbálta.

Kaptárom röplyuka mintegy 15 cm. magas. E röplyuknál nemcsak annak bedugulása van megakadályozva, hanem a szellőztetés is szabadabb, legalább erre mutat Liebner József, kakucsi földbirtokos levele, ki nekem ez ügyben azt írta, hogy ezáltal a szellőztetés nagyon is szabad lesz. Szabad-e a röplyukat oly

magasan készitenünk, hogy a lép irányában essék? Feleletem rá: igen. Legalább itt, a mi vidékünkön, mindenütt így alkalmazzák a szalmakasoknál, és eddig ennek hátrányait nem tapasztalta senki. Sőt tessék csak megnézni bármely szökött rajt az erdő odvas fájában! Hol van a röplyuk? A lehető legritkábban a föld színén. Engedelmet kérek, de cikkiró ur magával jön ellenkezésbe, midőn egy helyen az alacsony röplyuk mellett száll sikra, más helyütt pedig bevallja a magas röplyuk czélszerűségét. Mert hát mit lehet következtetni következő szavaiból: a röplyuknak legjobb helye a költő- és a méztértől egyenlő távolságban? Hiszen ezen állítása már magában foglalja azt, hogy a röplyuknak nem szabad alatt lennie. Nálam a penész, e kaptárban sohasem bántotta a sejteteket, míg más szerkezetiben gyakran meggyült vele a bajom. E kaptár, tapasztalat szerint igen jó telelő. Ez tény. Ezt pedig nemcsak az építmény magasságának tulajdonitom, hanem a röplyuk magasságának is. Nem tehetek róla, de kénytelen vagyok ismét kijelenteni, hogy a magas röplyukat rosznak semmi esetre, sőt éppen jónak találtam.

Hogy a telelés melyik módja jobb, a hideg telelés-e vagy a meleg: az nézet dolga. De tény, hogy ha a téli hideg árt a méheknek, akkor a meleg még jobban árt, mert természetellenes mozgásra készíti őket. Széltől, a nap sugaraitól, az én kaptárain is meg vannak védve. A szomszédos röplyukat miért választottam szét? Azért, mert a dugaszokat hátra tettem. Reményilem, hogy a cikkiró egyetért velem ama nézetben, hogy ha a méheknek annyi kényelmet nyújtunk, akkor megérdemli a méhészt is azt az előnyt, hogy azok egyesítésénél előttük járjalni ne kényteleníttessék. A csapok hátul való alkalmazása nekem legkevésbé sem akadály, mert azoknak megfelelőleg, négyszögletű bevágás van az ajtón. A röpdeszakát sróffal illeszttem a kaptár oldalához, így ezeket a szállításnál szintén lecsatolhatom.

A kaptár berendezésében 3 irányt ismerek; a tisztán félkereteket, a nagy és félkereteket vegyest alkalmazva, és végre tisztán nagy kereteket. A 2 első irányt már rég elvettem, így nem maradt más hátra, mint a harmadik. A nagy kereteken a költés sokkal jobban terjed, mint a félkereten. A nép ereje rohamosan növekszik. Sem a telelés biztonságát, sem azon elvet, hogy nagy népességű

törzsekkel méhészkedjünk, semmivel úgy nem lehet elérni, mint éppen a nagy keretekkel. Választódeszkát nem az ön részéről állított okból alkalmazok kaptáromban, hanem azért, mert így a méhek röpülése sokkal szabadabb. Egyöntetű térben sokkal gyorsabban megy az építkezés. Az anya szabadon választhatja magának a költőtér. Ha a méz felülről kiszorítja, akkor minden akadály nélkül lejöhet az alsó sorra és megfordítva.

Az ingó szerkezetű kaptárok minő célra vannak szerkesztve? Általában véve szerintem csakis a mézelésre. Igen, mert a választódeszka vágja el az utját a méhraj kivonulásának. Állításomat az a tény is támogatja, hogy az okszerű méhészek szaporítás végett mindig a mûrajokra szorulnak. Egy rókáról két bőrt lenyuzni nem lehet. Mézet is, rajt is, nem adhat a méhtörzs. Azon állítása pedig téves, hogy ott van raj, a hol méz is van. Mézben bővelkedő törzsek rendszeren nem adnak rajt. Végezetül felemlitendőnek vélem azt a tényt, hogy egy törzs méhem már háromszor lett betelve ilyen kaptárban, mindig a legszebb eredménnyel. Tavaly pedig ugyancsak ezen törzs 2 mûrajt és mintegy 15 kilo mézet adott. Különböen pedig köszönöm a cikkíró elismerését munkálkodásomat illetőleg. Ezeknek kijelentésével tartozom valamint a cikkíró urnak, úgy az igazságnak.

Prónay Albert.

A keretméret.

A Budapesten tartott német-osztrák és magyar méhészeti congressuson Dömötör László vándortanító újból felvetette az egyseges keretméret kérdését, mely pár év előtt annyi nyomdafestéket emésztett fel. Ekkor a pro és contra vélemények egybevetése után a délmagyarországi, illetve az ugyanezen méretű Bodor-féle rendszer fogadtatott el.

Hiszem, sőt meg vagyok győződve, hogy Dömötört e kérdés újabbí fölvetésénél nem feltűnési vágy vezérlé, hanem magasabb intentio; mint avatott méhész és vándortanító hivatásából kifolyólag cselekszik. Mert hisz a vándortanítók hivatása nemcsak a méhészeti ígék hirdetésében s annak chablonszerű előadásában, hanem a tökéletesség felé vezető utak göröngyeinek eltávolításában is rejlik.

Dömötörnek, ki már eddigi bő tapasztalatain kívül annyi

vidéket tanulmányozott: bizonyára nem került ki figyelmét, hogy: a hányféle a vidék, annyiféle a méhészkedés.

Újabb ajánlatával tehát, a hol általában 26 cm. széles és 28 cm. magas kereteket ajánl, az útat nem sokat egyengetné, mert a mennyit az egyik vidék nyerne avval: annyit veszítene a másik.

Bár, *omne simile claudicat*, eszembe jut e kérdésnél, milyen szemmel nézte a csíki székely az alföldi méhészetet: »Az alföldön — így mondá a jó székely — olyanformán úzik a tyukászatot, mint nálunk a méhészetet. Egész telepek vannak, hol a csirkeborító kasok, mint a méhszinben, egymás fölé sorokba rakatnak és így piczi helyen hatalmas tenyésztést űznek.«

Ez a székely is úgy járt azonban, mint az obsitos katona, a ki Boszniában akkora méheket látott, mint egy varju; mikor kérdezték, hogy miként fértek azok be a méhkasba, azt felelte, hogy *akkor már elűtazott*, nem látta. No hát székelyünk sem látta, hogy ama kosarak alatt tényleg mi van. Apjánál ilyenek voltak a tyukborítók, méhkas pedig csak czukorsüveghez hasonló nagyságot látott

Mikor az erdélyrészi az ő czukorsüveg alakú kassával tyukborítónak nézi az alföldi kas, hogy lehessen akkor egyöntetüségről beszélni? Egy egész országban az nem lehet. Törekedjenek oda vándortanítóink, hogy a vidékeket kitanulmányozva, mindenütt egyforma méreteket létesítsenek. Állítsanak fel zonákat és mindenkinek az ő legmegfelelőbb keretméretét. A méhészet nem olyan türelmes, hogy Budapest, Kolozsvár vagy bármely hely szerint zonázzuk; mert a kolozsvári kőmives gyomra vitathatja gazdájával, hogy ő nem a prágai óra szerint éhez meg, de azért a prágai ebéd is táplálja. A méhészetnél azonban az egy zonaóra szerinti tápanyújtás vajmi sok méhcsalád életébe kerülne.

A keretméretet okvetlen annyi zonára kell osztani, a mennyit a helyi viszonyok követelnek. E mellett érvel a Neiszer-rendszer is, melyről más alkalommal, habár nem a méreteltérésen látszik lenni, de azzal szoros összefüggésben van, szükségesnek látom szólani.

Zágoni József.

„Nyilt levél.“

Nem szívesen olvassuk a cikkek elején e két szót, mely után rendszeren olyan megnyilatkozás szokott következni, melyben a személyek harca áll az érvek helyén.

Az a nyilt levél azonban, mely most előttünk fekszik, nem hasonlít számos névrokonához: szívesen foglalkozunk vele, a nélkül, hogy recriminációtól tarthatnánk.

Lapunk kiállítási tudósítója megemlékezett volt többek között a báró *Ambrózy* Béla kitűnő mézborairól, megjegyezve, hogy a nemes báró ízletes konty alá valói bármely asztalon polgári jogot nyerhetnek, egyben sajnálkozását fejezte ki tudósítónk, hogy e kellemes, tiszta, egészséges italt a termelő nem állítja elő oly mennyiségben, hogy nagyobb forgalomra lehetne számítani.

Báró *Ambrózy* Béla a »M. Méh« legutóbbi számában közzétett, e tárgyra vonatkozó nyilt levelében arról értesít, hogy úgy a közönséges, mint édes mézbor nagybani előállításával foglalkozik, úgy, hogy a múlt évben is 1200 hectolitert állított elő s a közönséges borokat hectolitrenként 14—15 frt, az édeset pedig literenként 80 krral hozza forgalomba.

Ha tudósítónk a kiállított palaczkokról leolvashatta volna, hogy a kiállító nagybani gyártással foglalkozik, bizonyára nem késett volna bemutatni az adatokat.

Örülünk, hogy a nemes báró »nyilt levele« alkalmat nyújtott, hogy méhészeti iparunk fejlődése iránt érdeklődő olvasóinkkal a fennebbi adatokat megismertethettük s ezzel, egyuttal a kiállításról írott tudósítást is kiegészíthettük.

Z. m.

A meggyeszsz készítmódja.

Többen megkerestek az iránt, hogy a budapesti méhészeti kiállításon kitüntetett meggyeszsz készítmódját közöljük. Készséggel teszünk eleget méhésztársaink kívánságainak és sorban le fogjuk írni az ott kiállított mézes készítmények előállítás módját.

A meggyeszsz készítmódja a következő:

Egy üveget töltsünk meg a száráktól megtakarított, jó érett meggyel. Bárminő fajta meggy jó e célra, de legjobb az úgynevezett hólyagos meggy. A bogyók egy negyedrészt bontsuk fel s a kiszedett magvakat durván megtörve — még jobb, ha csak

feltörjük — a felbontott megygyel együtt vegyítsük a többi megygy közé. Ezután öntsünk az üvegbe annyi finomított 90 fokos borszeszt (spiritus), a mennyi a bogyókat ellepi. Az üveget jól bedugaszolva tartsuk meleg helyen s hagyjuk pihenni 6—8 hétig; ekkor leszűrjük, a megygyet kisajtoljuk s a nyert folyadékhoz annyi jól lehabzott hígított mézet adunk, a mennyi szükséges (ízlés szerint), hogy megfelelő édes és erős legyen. Ezután a zavaros folyadékot pár hétig még meleg helyen hagyjuk pihenni, mely idő alatt szépen megtisztul s ekkor kisebb üvegekbe lefejtethjük a kész kellemes italt.

Dr. R. F. J.

A méhesből.

Bár pihen a természet, méheink a szűk czellákba vannak szoritva — az okos méhész most sem hagyja gondozás nélkül őket.

A méhek ellenségei most tehetnek legnagyobb kárt a méhesben, midőn erőtlenek, meg vannak fosztva ellenállási képességüktől.

Jól vigyázza meg a méhész, ha vajjon a méhes körül nem tanyáznak-e harkályok, nem alkalmatlankodnak-e a méheknek?

Legfőképp azonban az egerek ellen kell óvakodnunk. A mely kasban az egér tanyát ütött: az rendesen pusztul. Legújabb kísérletek szerint kitünő egérpusztítónak bizonyult a higany sublimat (mercurium sublimatum Corosivum). E szer íz és szagtalan s oly mérreg, mely a legkisebb adagban bizton pusztítja a egereket. Méz vagy zsirba legjobb vegyíteni, mert nem hordhatják szét.

Figyelje meg a méhész hetenként a röplyukakat. A lehullott méheket sodrony-horoggal el kell távolítani a kaptárból, vigyázattal, hogy a méheket ne háborgassuk.

A verőfény elől védni kell a röplyukat, elébe helyezett deszkácskákkal, nehogy korai kiröpülésre ösztönözze méheinket a csalóka fény.

Gondja legyen a méhésznek, hogy méheit senki és semmi ne háborgassa.

Vegyesek.

— A „*Méhészeti Közlöny*“ ezután havonként egyszer fog megjelenni. Annak két hetenkénti kiadását szükségesnek lát-

tuk akkor, midőn az ugyanilyen időszakokban megjelenő »Erd. Gazdá«-val együtt küldtük szét. Mióta megszűnt az »Erd. Gazdá«-val az eddigi viszony: megszűnt lapunk rövidebb időközbeni kiadásának szükségessége is. Gondoskodtunk azonban, hogy t. tagtársaink teljes mértékben kárpótolva legyenek. Közlönyünket borítékban küldjük szét s az eddigi $\frac{3}{4}$ ív helyett legkevesebb másfél ívet fogunk adni.

— *A tagsági díjjal hátralékosokat* felkérjük, hogy január 20-ig tagsági díjaikat küldjék be pénztárnokunk *Gebhardt* Döméhez. — A hátralékosokat illetőleg választmányunk határozata megfigyelésére kérjük t. tagtársainkat. Együttal e helyütt is figyelmeztetjük az érdekelteket, hogy mindennemű pénzküldemény, valamint a kiadót érdeklő mindennemű megkeresvény szintén *Gebhardt* Dömének czimzendő Kolozsvárra.

— *Az ujonnan jelentkező tagokat* kérjük, hogy legkésőbb január 25-ig sziveskedjenek jelentkezni, hogy előre tájékozva lehessen kiadóhivatalunk a nyomtatandó lappéldányok mennyisége iránt, mert fölös példányt nagyobb mennyiségben nem nyomatunk.

— *A jutalmak a budapesti kiállításról* megérkeztek együletünk elnökségéhez. Összesen 85 díszoklevél, 9 bronzérem, 13 tiz frankos arany és 23 drb ezüst forintból áll az erdélyrészi méhészeknek kiosztandó jutalom, azokon kívül, a melyeket a kiállítók személyesen vettek át Budapesten. E jutalmakat egyesületünk elnöksége fogja kiosztani, illetőleg szétküldeni a vidéken lakóknak. A kiosztás január 7-én d. u. 4 órakor fog megtörténni a gazdasági egyesület titkári irodájában (bel-középutcza, Mikó-palota), mely alkalommal megtörténni az alapszabályok szerinti rendes sorsolás is. A jutalmak kiosztása és a sorsolás nyilvánosan fog megtörténni s arról a helybeli napilapok útjain is értesíteni fogjuk az érdekelteket és a méhészet barátait.

— *Hirdetési rovatunkat* ajánljuk t. olvasóink figyelmébe. — A hirdetési díjakat rendkívüli előnyösen szabtuk meg, de még e mellett is, egyleti tagoknak, többszöri hirdetésnél, további engedményeket adunk. E tárgyban megkeresések *Gebhardt* Döme pénztárnokhoz intézendők, Kolozsvárra.

— **A méhésztélyről.** Deczember 10. és 17-én népes estélyezések voltak. Az előbbin *Szentgyörgyi Lajos* főtitkár tartott előadást, ösmertetvén az álló kaptárt s annak kezelését. A majdnem egy óráig tartó érdekes előadást s avval kapcsolatos rövid eszmecserét érdeklődéssel hallgatták a jelen voltak. Utóbbi estélyt *Zágoni József* előadása töltötte be. A rajfogás körüli tudni valókat adta elő dióhéjba szorítva. Örömmel jegyezzük föl, hogy mindkét estélyen a hallgatók java része a tanító-képezde és tanintézetek itjuságából telt ki, mely az előző estélyeken is, tömeges megjelenésével, fényes tanujelét adta a méhészet, e nemes foglalkozás iránti érdeklődésének.

— **Méhésztély.** Legközelebbi méhésztélyünk január 7-én lesz a szokott helyen.

— **A méhészek mulatsága.** A szamosujvári méhészkör január 14-én és 21-én tánczczal egybekötött mulatságot rendez, melyek tiszta jövedelmét az építeni tervezett mintaméhes költségeire fordítják. Gratulálunk szamosujvári ügybuzgó méhésztársainknak, kik oly lelkesen ragadnak meg minden alkalmat, hogy alaptökéjüket gyarapíthassák. Vajha többi köreink is követnék e követésreméltó jó példát. Fényes sikert kívánunk a tervezett mulatságokhoz.

— **A kaptár-gyártás jövője.** A kolozsvári kir. ítélő-tábla területén működő főügyész: *Vita Sándor* elrendelte, hogy a hatáskörébe tartozó összes fogházakban ez évtől fogva gyártsák az úgynevezett Bodorféle kaptárakat. Az előkészületek már mindenütt folyamatban vannak s a gyártást, remélhetőleg mihamarább megkezdik. Hálás előismeréssel veheti tudomásul a méhészet minden barátja e rendelkezést, mely nemcsak méhészeti és nemzetgazdasági szempontból itélve fontos, hanem azért is, mert elvonja a fogoly munkásokat a szabad iparosok szakmájába vágó oly foglalkozástól, mely a szabad iparosok hátrányára van s mely miatt nem egyszer, alapos panasz hangzott s méltán elítélőleg nyilatkoztak a szakközegek s ezek között a római és szentpétervári börtönügyi kongressus is.

— **7000 műkaptár.** A helybeli törvényszéki fogház iparüzlete nemsokára eléri a kaptár-gyártásban a *hét ezredik számot*. Ebből csak a múlt évre kétezer esik. Tekintettel a naponta szaporodó megrendelésre s hogy a múlt évben sem lehetett valamennyi megrendelésnek eleget tenni: ez évben még nagyobb mérvben fogják gyártani a kaptárakat. Kérjük azonban t. tagtársainkat, hogy meg-

rendeléseiket idejekorán tegyék meg, hogy az iparüzlet eleve tájékozhasssa magát a szükséglet felől. A megrendelési sorrendet ez évben is szigoruan be fogják tartani. Megjegyezzük, hogy m.-egyleti tagok részére a megrendelést egyletünk elnöksége készségesen közvetíti.

— *Hogyan „telet” Abend?* E czim alatt egyletünk egyik tagjától a következő sorokat vettük: A »M. Közlöny« előző évi folyamában megbeszélés tárgya volt a méhek telettetése s akkor az Abend telettetési rendszere úgy tárgyalatott, mint »hideg teletés.« A múlt évben öt igengyenge méhcsaládot, ezek között egy három kerettest (úgynevezett anyanevelés) telettem el az Abend útasítása szerint s valamennyi kitűnő egészségben érte meg a tavaszt; alig volt méhvesztéség. Ezért 1892-ik évben is összes méhcsaládaimat *Abend*-rendszer szerint telettem el, vagyis a mézkamrában a fedődeszkára 6—8-rétű papírt helyeztem lapocskákkal leszoritva; az ablakot ugyanigy láttam el. Kísérleteim után állithatom, hogy ez a teletési mód nem »hideg«, hanem ellenkezőleg meleg és ajánlhatom méhésztársaimnak.

— *Hogyan távolíthatjuk el legkönnyebben a keretéről a méheket?* Bár egy kissé még messze van az az idő, mikor a méheket söpörgtjük a keretéről, de azért mégis jó, ha megjegyzi a méhés, hogy a méheknek a keretről toll- vagy kefével lesöprése helyett czélszerűbb, ha a keretet egyik felső szögleténél megfogjuk s az ellenkező oldalára ütünk egyet (természetesen a garat felett tartva). A méhek a kopogtatásra vagy zökkenítésre összezavarodnak s ha a keretet (élire állítva) pár perczig a kaptárban hagyjuk, gyorsan letakarodik a nép, a nélkül, hogy söpörni kellene.

— *Eszik-e a fecskék a méhet?* A német méhészek még mindig nagy előszeretettel foglalkoznak e kérdéssel s mig egyik részök azt állítja, hogy a fecske csak a herét pusztítja (vajha igaz volna), a másik rész bizonyítja, hogy a fecske épen nem válogatós, megessi a munkás méhet is. A »L. B. Z.« legújabb számában, mint saját tapasztalatát közli egy méhés, hogy a fecskék, borus időben, — midőn a méhek nem repülhetnek ki s herék épen nem járnak — a méhes körül röpködnek, a prédára ólálkodva. Biztosan állítja, hogy a fecske a dolgozó méhet is megessi.

A szerkesztő postája.

V. G. úr Szamosujvár. Köszönet a szives méltatásért. A küldeményt szintén köszönettel vettük. Bemutatjuk legközelebbi ízelelőnkön. A többire nézve intézkedtünk. — **B. Z.** Kolozsvár. **F. A.** Hadrév. **V. M.** Budapest. **D. J.** Csikszereda. A reklamált számok megküldése iránt intézkedtünk. Itt is felkérjük t. tagtársainkat, hogy a reklamatiókat sziveskedjenek *Gebharát* Döme pénztárnokunkhoz intézni. — **B. S.** úr helyt. Hectograph-hoz újabban sem mézet, sem czukor-syrupot (melasse) nem használnak. A hectograph-anyag: 4 rész legjobb minőségű fehér enyv, 5 rész (súly szerint számítva) víz, 3 rész ammoniak, 2 rész czukor és 8 rész glycerinből áll. Előbb az enyvet be kell áztatni az összevegyített víz és ammoniakba, míg meglágyul. Azután mérsékelt melegen felolvasszuk az enyvet. Ennek megtörténte után belevegyítjük a czukrot és glycerint s folytonos kavarással közben a forrpontig hevítjük. Legújabbban ez anyagot meleg állapotban, ecsettel, vastagon itatós papírra kenik, lehető egyenletesen. Így készül az úgynevezett »Phönix« másoló papír. De kiönthetjük a rendes hectograph-szelenczébe is, megfelelő vastagságban, mely tartósabb, mint a phönix-papír. Mielőtt az írást átvisszük a hectograph-anyagra, a papír hátsó felét szivacsosmal meg kell nedvesíteni. Ha czukor helyett mézet akarunk használni, $\frac{1}{2}$ rész glycerinnel vegyünk kevesebbet. — **P. J.** úrnak Béga-Szt.-György. Kívánságának készségesen eleget tettünk. — „*Bis dat qui cito dat.*“ Felszólalása tárgytalanná vált. Ön is megkapja közelebbről. Az egylet küldi szét. A mint tudjuk, figyelemre méltó okokból késett. — A kiállítást illetőleg említett lap tévesen írja, hogy »erdélyből« nem állított ki senki élő méheket. Ez állítást a tények megczáfolják. Kár volna tehát fegyverkezni. Félretettük. — **P. A.** úr Losonc-Apátfalva. **Z. Gy.** úr Storhi. **N. I.** úr Buziás. A jövő számban jönni fog. Köszönetünket. — **Cs. J.** úr Korond. A »Betelelés«-tán adhatjuk a jövő számban. Tárgyhalmaz miatt eddig lehetetlen volt. A másikkal várjuk a kikeletet. — „*Mit tehet a tanító a méhészet terén?*“ A gondosan irt dolgozatot estélyünkön előadjuk, de a lapba csak kivatilag lehetne. Levél ment, válaszát várjuk. — **N. I.** úr Szeged. A kérdéses méhészeti munkát Csaplovics János írta, Bécsben jelent meg, 1815. A kolozsvári antiquariusoknál nem kapható. — **K. J.** úrnak Agárd. A kaptárakat megrendeljük. Kérjük tudatni, melyik vasúti állomásra küldessük.

Szerkesztésért ideiglenesen felelős: **Bodor László.**
